

Bjørn Olav Tveit lager lokalitetsguide for Norge!

: Intervju

Nye bøker er alltid spennende. Ryktene om at en lokalitetsbok for Norge er på trappene, overgår likevel det meste av gode nyheter. Dette har vært et stort savn i mange år. Det trengs en rakrygget, nøyaktig og kunnskapsrik fuglekjenner for å ta fatt på en slik oppgave. FeltOrnitologen tok kontakt med Bjørn Olav Tveit, forfatteren av den kommende lokalitetsboka "Guide til Norges fugleliv", for å få ryktet verifisert og kanskje et lite innblikk i hvordan arbeidet går...

- Hva satte deg på tanken om å lage boka, og hva er drivkraften bak prosjektet?

- Jeg tror mange med meg alt for lenge har savnet en slik bok. Et hvert land med respekt for seg selv har jo minst én nasjonal lokalitetsguide, så hvorfor har vi ikke en i Norge? En god lokalitetsguide er alfa og omega når du besøker et nytt område og skal være sikret maksimalt utbytte—med mindre du kan henge deg på en lokal kjentmann. Egentlig begynte jeg å planlegge en slik guide tidlig på 1990-tallet. Jeg tok initiativet til en artikkelserie i Vår Fuglefauna som jeg tenkte kunne være et utgangspunkt for en lokalitetsbok med mange forfattere. Jeg startet friskt med en artikkel om fuglelokalitetene i mitt nærområde, Oslo og Akershus, men jeg tror ikke stafetten ble fulgt opp med mer enn én artikkel til i serien. Prosjektet falt i fisk, som så mange andre prosjekter med mange kokker.

Selv prioriterte jeg å få ferdig Utsira-boka (Tveit, Mobakken og Bryne. 2004: Fugler og fuglafolk på Utsira), som viste seg å være en nærmest radbrekkende oppgave. Da den boka omsider var ferdig, var det som å sette fra seg skopet etter en avsendig lang dags tråkking i felt, men det tok ikke lange stunda før jeg fikk kraften og lysten til å gyve løs på et nytt bokprosjekt. Det er kanskje nærliggende å tro at jeg gjør dette utelukkende for penga, berømmelsen og alle damene, men sannheten er at jeg i tillegg finner glede i selve prosessen med å lage boka, alt fra research og synfaring via skriving til karttegning, ombrekking og design.

- Fortell om boka...

- Jeg prøver å blande inn alt jeg selv setter pris på med en lokalitetsguide. Boka skal være omfattende og svært detaljert, men samtidig oversiktlig og praktisk i bruk. Målet er at du med denne boka i hanskerommet skal kunne ha en tilnærmet like effektiv dag i felt som om

Bjørn Olav Tveit, forfatter av Guide til Norges fugleliv, her i opplysningens tjeneste i Longyearbyen på Svalbard, i august 2008. Riktig nok er han alltid velkledd og over gjennomsnittet velutstyrt, men det er nok ikke hver dag han har en ismåke-dekorert lyktestolpe stikkende opp av hodet. Foto: Magne Klann

du hadde hatt en lommekjent lokal helt med deg som veiviser.

Boka er bygd opp slik at hvert fylke har en generell introduksjon, etterfulgt av

presentasjoner av hver enkelt lokalitet. Store områder som egentlig består av flere lokaliteter, som Jæren, vies mer plass enn små enkeltlokaliteter som Bøyaøyri i Sogn og Fjordane. Strukturen er likevel bygd opp over samme lest: Først kommer en liste over de mest ettertraktede artene man kan håpe å finne, deretter en generell beskrivelse av lokaliteten med innsidetips om felttaktikk på stedet og hva du bør satse på til ulike årstider. En slik bok handler i veldig stor grad om å hjelpe folk til å finne veien, og da kommer du ikke utenom gode kart og svært detaljerte vei-beskrivelser. Alt dette lager jeg med utgangspunkt i flyfotos, foruten mine egne synfaringsnotater og oppmålinger på stedet. Dermed får du veibeskrivelser av typen "sett opp teleskopet i veikanten 50 meter bortenfor det blå postkassetativet på høyre hånd". Denne detaljgraden er plasskrevende, men absolutt nødvendig for å gi folk mer enn en overfladisk henvisning til det generelle området. For teknofile har jeg også inkludert gps-koordinater. Kartene tegner jeg fra scratch i Adobe Illustrator,

og de fleste stedene har jeg også fotografert.

Til slutt i hver lokalitetspresentasjon nevner jeg praktiske ting, som overnattingsmuligheter og eventuelle vernebestemmelser, med særlig fokus på eventuelle restriksjoner på normal ferdsel i området. Jeg nevner forresten også ekstreme sjeldenheter som er sett på stedet. Den siste seksjonen i boka er en artsgjennomgang som gir tips om hvordan du finner de mest ettertraktede artene, med henvisning til hvilke lokaliteter du helst bør satse på for å lykkes.

- Hvordan har du samlet informasjon?

- Jeg har først og fremst gjennomtråkt store mengder tidsskrifter, turrapporter og nettsider for å finne ut hvor folk faktisk tilbringer tid i felt. Det finnes også en del fagrapporter fra NINA, offentlig forvaltning og andre, som beskriver faunaen i viktige områder. Bevæpnet med notatene fra forhåndsstudiene, har jeg så satt meg i bilen og cruiset gjennom landet. Jeg har besøkt så godt som alle

stedene jeg skriver om, for å se med egne øyne om stedet er slik jeg hadde fått inntrykk av gjennom researchen, og dessuten for å måle opp avstander og skrive de hyperdetaljerte veibeskrivelsene. Man ser en lokalitet med helt nye øyne når man er der for å skrive en guidebeskrivelse, sammenliknet med å avlegge et ordinært besøk. Derfor har jeg også reist ens ærend tilbake til steder jeg har vært mange ganger før. Jeg har også hatt stor nytte av å snakke med folk rundt om i landet, folk som sjenerøst har delt av sin lokalkunnskap og som til og med har lest gjennom seksjoner for å bidra til å kontrollere at innholdet holder mål. En utfordring for en guide som denne er at terrenget hele tiden er i endring, så boka blir bare et stillbilde av den faunistiske og trafikale situasjonen slik den var den gang jeg besøkte stedet. Jeg belager meg derfor på å utgi nye, oppdaterte utgaver år om annet, og håper folk vil ta bryet med å gjøre meg oppmerksom på endringer som har skjedd siden forrige utgave.

Sniktitt fra boka.

Troms: 7. Skibotn og Storfjordmelen (forts.)

Vernebestemmelser: Skibotnutløpet er vernet som naturreservat, men uten ferdselsforbud.

Andre opplysninger: Det ble i 2006 påvist etablering av mårhund i Skibotndalen, og det har vært spekulert i om disse har skylden for at hornedykkene i Nedstevatn og Øvstevatn ikke har fått fram unger de seneste årene.

8 Spåkenesøra

Nordreisa kommune

Aktuelle arter: Rastende vadere, måker og ender, inklusive gravand. Dessuten havørn og blåstrupe.

Beskrivelse: Spåkenesøra er et 3 km² stort fjærområde på nordsiden av Spåkeneset, som stikker ut i Lyngenfjorden ved Rotsundet. Store mengder vadere kan samle seg her i trekketidene, og har inkludert uvanlige arter som alaskasnipe. Et observasjonsskjul er satt opp på kanten ut mot fjæra. Selve Spåkeneset består av lynghei, vierkratt, fjellmyrer og bjørkeskog, med god bestand av blåstrupe. Området ligger naturskjønt til med utsikt over til de storslåtte Lyngsalpene.

Observasjonsskjulet ved Spåkenesøra er fint plassert, men når vannet er på sitt laveste eksponeres en 3 km² stor mudderflate som må utforskes fra flere uttikkpunkter. Foto: B. O. Tveit.

312

Troms

Beste tid: Trekketidene vår og høst.

Felttaktikk: Du får utsyn over området med teleskop fra de angitte stedene nevnt under, deriblant fra det strategisk plasserte observasjonsskjulet, men det kan ved lavvann også være en idé å bevege seg forsiktig til fots ut på mudderflatene for å få fuglene på noe nærmere hold.

Veiforklaring: Fra E6 ca. 20 km vest for Storslett og 90 km nord for Skibotn, ta av vei skiltet til Spåkenes fra E6 med 2 km avstand mellom dem; det raskeste er å velge den nordligste av de to. Før du tar inn denne veien, kan du gjøre stans langs E6 ved (a) **Leiknes** 1,2 km nord for den nordligste avkjøringen til Spåkenes (og like sør for tettstedet Klavenes) for utsyn over den ellers vanskelig tilgjengelige østre del av Spåkenesøra. Etter å ha tatt av fra E6 til Spåkenes, fortsett 1 km og parker i veikanten ved

en liten biloppstillingsplass med skilt til "Fugleutkikk Birdwatch". Herfra går det en litt fuktig, blåmerket sti 150 m bort til (b) **observasjonsskjulet**. Fortsetter du veien noen hundre meter videre til den krappe venstresvingen ved (c) **Slottet**, får du utsyn til et område som har eksponert mudder også ved høyvann. Se over jordene og engene videre utover Spåkeneset. Sving ned grusvei mot et båtaust og et eldre, gult hus ved (d) **Stranden** 400 m vest for Slottet, for å beskue denne delen av Spåkenesøra på nært hold. Ytterst på (e) **Spåkeneset**

313

- Hvordan har du tenkt når du skulle velge ut områder?

- I begynnelsen var planen å bare nevne de aller beste lokalitetene, de kjente og kjære. Men etter hvert har detaljgraden blitt stadig større, og jeg har selv oppdaget og fått en sterkere interesse for de små perlene som det finnes så mange av. Selv om du ikke må finne på å ta turen fra Oslo ens ærend til Skansøyra i Salten, må du heller ikke finne på å kjøre forbi på E6 sommerstid uten å stoppe der. Likevel har jeg nødvendigvis ikke kunnet nevne hvert eneste lille myrsøkk eller hvert eneste verneområde, men har valgt ut de stedene jeg selv mener er verdt å besøke. Av og til har jeg blitt forbløffet over at enkelte tilsynelatende ubetydelige områder er velsignet både med status som naturreservat og fugletårn, mens andre helt fantastisk fine områder ikke har snev av vern, til tross for at truende, ekspansive industriområder ligger tett inntil, som Altaosen i Finnmark. Ellers er boka praktisk orientert, i den forstand at

lett tilgjengelige smålokalteter nær byer lettere slipper gjennom nåløyet enn tilsvarende lokaliteter utenfor allfarvei.

- Oppdaget du mange nye lokaliteter som du falt for under arbeidet?

- Så absolutt, og oppdagelsesferden til nye steder er noe av det spennende med å lage denne guiden. Nå var jeg allerede godt bereist i Norge i utgangspunktet, men arbeidet med boka har brakt meg mange steder jeg tidligere ikke hadde satt fot. Særlig fascinert er jeg av de mange flotte områdene i Finnmark, Vesterålen, langs Helgelandskysten og ytre Trøndelag, for ikke å snakke om Mørkekysten. Møtet med Svalbard var også sterkt. Det er alltid like spennende å ankomme for første gang de stedene jeg på forhånd har gjort research på. Noen ganger innfris forventningene, andre ganger overgås de, mens i noen tilfeller har jeg blitt så skuffet at jeg har klusset lokaliteten ut av manus på stedet.

- Hvem passer boka for?

- Jeg har hatt som mål å gjøre boka så grundig at jeg selv ville ha brukt den. Hvis jeg tar mål av meg å tilfredsstille de mest kresne, så vil den sikkert bli brukbar også for nybegynnere. Og dessuten, hvis målet ditt er å få mest mulig ut av et besøk på Vigra, tror jeg ikke behovene er så ulike enten du er Nils fra Lista eller Nina fra Linderud. Begge trenger eksakt og god informasjon for å lykkes i å finne lokalitetene og fuglene.

- Når kommer "Guide til Norges fugleliv"?!!

- Jeg jobber på spreng med å få den ferdig til høsttrekket. Den kommer i begrenset opplag, men Natur og fritid (www.naturogfritid.no) har åpnet for forhåndsbestillinger allerede nå.

Se for øvrig nettsiden: fugleguide.no
Der finner du oppdatert informasjon om dette prosjektet.

Hvorfor ikke sikre deg et edelkryss på alaskasnipa på en av de mange gode trekklokalitetene beskrevet i lokalitetsguiden? Reve, juli 2007.

Foto: Martin Eggen

